

RR. PP. BARTHOLOMÆI
MASTRII
DE MELDULA,
ET BONAVENTURÆ
BELLUTI

De Catana Ord. Minor. Convent. Magistr.

Tomus Secundus:

CONTINENS DISPUTATIONES AD MENTEM
Scoti in Aristotelis Stagiritæ Libros

PHYSICORUM.

EDITIO NOVISSIMA A MENDIS EXPURGATA.

VENETIIS, MDCCXXVII.

Apud Nicolaum Pezzana.

SUPERIORUM PERMISSU, ET PRIVILEGIIS.

RR. PP. BARTHOLOMÆI
M A S T R I I
 DE MELDULA
 ET BONAVENTURÆ
B E L L U T I

De Catana Ord. Minor. Convent. Magist.

Tomus secundus:

CONTINENS DISPUTATIONES AD MENTEM

Scoti in Aristotelis Stagiritæ Libros

P H Y S I C O R U M

EDITIO NOVISSIMA A MENDIS EXPURGATA

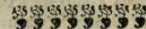

V E N E T I I S . M D C C X X V I I

Apud Nicolaum Pezzana.

superiorum permisso, et imprimere.

A D L E C T O R E M
T Y P O G R A P H U S .

Uemadmodum in prima hujus Philosophici Operis editione Tomus Physicus alios præcessit, ita in hac secunda meis sumptibus facta ab eisdem recusione exordior ceteros deinceps paulatim recusus. Et ubi in prima plurimi irrepsere errores, nunc prodit, quæ potui diligentia, emendatior, & ab eisdem Auctoribus ubique recognitus, novis additionibus, copiosiorque indice locupletatus. Quoniam verò in priori editione Romana disp. 5. qu. 3. art. 1. iterum Natura Materiz, & Formæ examinabatur ad occurrendum Complutensibus, quorum Cursum Auctores ab initio Operis non habuerant; nunc articulus ille inde ex integro translatus est 2. disp. de Principio materiali, & formali, qui est ejus locus proprius, ac in ea distributus in proprias quæstiones. Cum autem ad finem hujus Tomi postera properaret editio, in lucem venit Cursum Philosophicum cujusdam recentioris Scotiz, qui Auctores mei plurimum se debere fateatur, eo quia licet interdum in quibusdam parvi momenti difficultatibus ab eo impugnetur, in gravioribus tamen, & principalioribus quæstis comiter ipsum comitem habent in omnibus; desiderassent solum, ut magis devincerentur. Quod sicut eos memorat, ubi impugnat, ita fecisset, ubi sequitur, & quidem quod in multis sequatur, experimentum fieri potest in pluribus, & præcipuis quæstionibus illius Cursum utrorumque collatione facta v. g. disp. 11. Log. qu. de divisione entis in decem prædicamenta, & disp. 14. Log. qu. 2. de ratione formali quantitatis, & eadem disp. 14. q. 4. de divisione quantitatis in continuam, & discretam, & disp. 15. q. 1. de discrimine relationis prædicamentalis à transcendentali, & eadem disp. 3. de distinctione relationis prædicamentalis à fundamento, & eadem disp. 15. n. 64. declarando secundum modum relativorum, ubi ut ex proprio penu docet paternitatem, & filiationem in creaturis non esse relationes reales, cum tamen antea id docuerunt Auctores mei disp. 8. Log. qu. 10. art. 2. duabus illis rationibus, quibus ipse utitur, item in Physica quæst. de toto, & partibus, de dependentia ejusdem effectus à pluribus causis totalibus conjunctim, vel divisim, & aliis multis, quas recensere longum esset. Hac igitur de causa quibusdam ejus objectionibus in recusione hujus Tomi satisfieri ex instituto non potuit, quod tamen certissime fieri in Metaphysica, quam modo parat P. Matrius ab ipso nominatim in Palæstram vocatus, velut præcipuus Operis Auctor, ut ipse protestatur ab initio Logicæ num. 14. & ab initio Physicæ num. 2. facile tamen erit solerti Lectori ex eisdem assertis impugnat, & aliis consequentibus, solutionem colligere, quod ex periri poterit (ut mihi Auctores significarunt) in prima impugnatione, quam facit in Logica parva nu. 14. ubi impugnat explicationem ab eis assignatam termini absoluti, & connotativi, & contendit terminum connotativum cum relativo proforsus coincidere; hujus objectionis solutionem accipies ex his, quæ habent de terminis relativis disputation. 8. Logicæ quæstion. 3. artic. 1. in fine. §. Pro complemento hujus artis. ubi discrete docent discrimen inter terminum relativum, & connotativum. Rursus experimentum fieri poterit in alia prima impugnatione, quam facit disput. proem. Physicæ quæst. 1. conclus. 1. contra famosam Scotistarum distinctionem Philosophiæ in se, & in nobis; ejus siquidem perfecta solutio habetur ex ipsa quæst. proem. Auctorem artic. 2. & ex disput. 11. de loco ab initio num. 1. ubi statuitur Angelorum quoque morum ad Philosophiam in se pertinere; Quod si pertinaciter quis contendat sola entia corporea, & materialia cadere sub Physica consideratione absolute loquendo, videat responsionem, quam meretur, apud canonicum insignem Scotistam 1. Physicor. quæst. 1. in fine, §. ad quartam concedo.

Quod autem ego ipse Typographus ægrè tuli, est, quod in epistola nuncupatoria Auctor ille sibi applaudit primum fuisse, qui Cursum Philosophicum ex integro in via Scoti in lucem dederit; Quod quantum à veritate distet, ex impressione ipsorum voluminum deprehendi potest, nam Cursum illius Recentioris sub anno 1641. impressus est, at meorum Auctorum Disputationes Physicæ sub anno 1637. Logicæ sub anno 1639. de Cælo, & Meteoris, de Gener. & Corrupt. 1640. Animalicæ demum paulò post, ad eum integrum ferè opus invulgatum erat, cum ille Typis dedit, quod etiam ex eo maxime constat, quod ille disp. 1. de Gener. nu. 35. citat Matrium in illo dubio, quomodo generans concurrat ad generationem viventium, de quo ipse agit in lib. de Generat. & Corrupt. disp. 8. q. 2. art. 2. ita quod ex ejus confessione ante sui Cursum editionem (præter Tomum Animalicum, quem non citat, quod viderim, etiam ex quibusdam quæstionibus conjectari possit hunc quoque vidisse, ut v. g. ex disp. 7. de substantia Animæ qu. 7.) omnia vidit volumina meorum Auctorum. Cum autem Cursum ille sit verè ad mentem Scoti ex integro, ut titulus præfert, lectoribus incumbit iudicium, non Typographis; non potui tamen admirari, quod à nonnullis (mea siquidem est Scotistarum Typographi) ejusdem Scholæ Sectatoribus audivi; cum Auctor ille Cursum ad mentem Scoti ex integro tradere pollicetur, minus tamen frequenter in suarum assertionum testimonium Scotum adducere, imò potius in oppositum, quem tamen explicare conatur, ut ostendat asserta sua, si non juxta Scoti mentem, saltem contra non esse; Scotistas ferè nunquam citare, cum tamen citet D. Thomam cum suis nominatim, quasi Doctorem subtilis non habuerit Sectatores memoratu dignos, ac D. Thomam, & quod mirabilis est, interdum quoque rationes ipsas, quibus firmat Scotus asserta sua, ut insufficientes reicere, quod quidem pluribus in locis poterit Lectori experiri, sed præsertim disp. 15. Log. q. 3. ubi à nu. 35. rationes Doctores adducit ad probandam realem distinctionem Relationis prædicamentalis à fundamento, singulas carpendo, ut insufficientes, quasi

in probandis conclusionibus discipulus fuerit oculatior Magistro, & proinde nu. 39. hanc regulam Tyronibus assignat non esse necesse, ut omnes rationes, quas Scotus affert, teneantur à Scotistis; tamquam convincentes, sed abundè suo muneri satisficient, si tuantur ejus conclusiones, non ita sanè fecerunt Complures, non ita Joan. de S. Thoma, & alii; qui Cursum conscripserunt in via D. Thomæ, nedum enim ejus conclusiones accipiunt, sed ejus rationes, & singula dicta tumentur, ut in hunc mundum Tyrones adducant in venerationem doctrinæ Angelici Doctoris, nam oportet addicentem credere, ait Philolophus, sed quæ si des Doctori assera sua non solidè probanti; Nec etiam ita fecerunt; qui antea scripserunt in via Doctoris subtilis Faber, Pofnaniensis, Rochman, Cavellus, Hiribarn. P. And. de Urcia; Maltrius, & Bellurus, quorum omnium opera ex mea prodire Typographia; Nedum enim assera sua ex variis Scoti locis eruere profuerunt, sed, & ratione ejus contra Adversarios eas infirmare tentantes tumentur pro viribus; & hunc in modum muneri fidelis Scotistæ, nec adhuc abundè, satisfacere arbitrantur.

Sed percontanti mihi, cur vir ferè Scoti conterraneus, undè magis ei debebat esse devotus, adèd humiliter de tanto Doctore sentiat, ut dormitantem crediderit in suis probandis conclusionibus, & plura expressè præter ejus intentionem asseruerit, ut v. gr. secundas intentiones non dicere entia rationis disp. 1. Log. num. 7. eandem scientiam posse esse simul practicam, & speculativam disp. 2. de natura Log. à n. 91. accidens corporeum posse divinitus subjectari in subjecto spiritali, & accidens spiritali in subjecto corporeo disp. 13. Log. num. 24. dari relationes natura suam terminum præcedentes disp. 17. Log. n. 42. actionem, & passionem formaliter sumptas eundem importare respectum disp. 17. Log. nu. 45. divinitus dari posse unionem in materia sine forma unita disp. 17. Log. num. 66. ad Ubi non dari motum propriè dictum disp. 13. Physicor. n. 44. posse divinitus idem corpus poni in pluribus locis absque replicatione formæ absolutæ disp. 15. Physic. n. 90. posse divinitus dari infinitum in actu, & categorematicum tam in magnitudine, quam in multitudine disp. 14. Physic. qu. 1. posse salvari incorruptibilitatem Cæli, quamvis constaret materia sublanari disputatione. 22. ad Cælo num. 31. ad veram mutationem opus non esse materiam duratione præcedere formam disp. 1. de Generat. num. 9. generationem sub ratione mutationis non solum in materia, sed etiam in forma subjectari disp. 1. de Gener. num. 15. vivens ab initio usque ad finem vitæ idem numero perseverare non physice, sed moraliter disp. 4. de nutritione nu. 11. rarefactionem fieri per receptionem corpusculorum inter potos rei rarefactæ, & condensationem per egressum illorum disp. 4. de nutrit. num. 47. aerem habere summum frigus disp. 5. de element. num. 36. gravitatem, & levitatem non esse accidentia distincta à substantia, cui conveniunt, sed identificata ipsi realiter disp. 5. de element. num. 71. non dari conceptum communem univocum omnibus, & solis viventibus, & speciatim Deo, Angelis, animalibus, & arboribus disp. 7. de substantia Animæ num. 6. non dari species intelligibiles disp. 12. de potentia intellectiva num. 22. intellectionem posse recipi in lapide disp. ead. nu. 81. non esse de ratione Verbi, quod producatur ab intellectu disp. ead. n. 99. visionem beatificam in intellectu beato esse verbum disp. ead. n. 95. ex glosa Scoti, & Scotistarum doctrinam ait ens esse genus respectu Dei; & creaturæ, nec divinam impedire simplicitatem quod Deus includat formalitatem generis, & formalitatem differentie disp. 18. de ente, ut sic num. 34. esse cognitum, & diminutum, quod habent creaturæ ab æterno mediare inter esse reale, & esse rationis disp. eadem nu. 52. & illud esse diminutum non produci per actum Divini intellectus ibid. nu. 53. Denique disp. 20. nu. 53. proponit tritam difficultatem Thomistarum contra distinctionem formalem attributorum à Scoto positam, quod inde sequeretur compositio in Deo. Et nu. 56. adducit communem Scotistarum ex eodem Scoto solutionem; deinde numer. 57. eam refellit; Et tandem nu. 59. propriam affert dicens unionem attributorum in Deo non facere compositionem, quia illa unio non habet dependentiam in esse realis existentie à causa extrinseca; Quas omnes opiniones, & alias ejusdem Auctoris quamplures esse à Scoti mente alienas quisque; etiam modicè in Scoti doctrina versatus dignoscet, & mei Auctores in propriis locis luculenter ostendunt.

Hæc inquam, sciscitanti mihi, cur à calamo viri Scotismum profitentis, imò, & Cursum in via Scoti Tyronibus demonstrantis exciderint responsum est à cordato viro non semel evenire, ut Seraphicam Religionem intrent alumni antea in Scholis Jesuitarum edocti, qui etiam postea in Subtilium Schola cum omni alacritate Scoto, & Scotistis incumbant, nunquam tamen evadunt candidi Scotistæ, quia non lac ejus doctrinæ ab incunabilis suserunt, non nihil enim sapiunt semper prioris literaturæ juxta illud Poetæ *Quo semel imbuta recens, &c. & Sapient. Adolescens juxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea;* atque ita de hoc Auctore accidisse, nam ejus doctrina, phrasæ, methodus; stylus reprobandi aliorum rationem in probandis conclusionibus, impugnandi argumenta, quibus ab aliis illæ rationes rejiciebantur (qui sanè differendi modus multis non placet, quia tempus, quod infumi deberet in probanda conclusione propo- sita, conteritur in censura non solum rationum, quibus probatur ab aliis, sed, & impugnationum, quibus illæ rationes ab aliis impetebantur, & plerumque conclusio principalis interim relinquatur sine sufficienti probatione) multiplicandi responsiones in solvendis objectionibus, ac in eis assignandis observandi semper formam syllogisticam; hic, inquam, stylus ipsissimus est, qui in Scholis Jesuitarum edocetur, & quo utuntur modo Neoterici Societatis Patres Hurtad. Ariag. Jo. de Lug. Ovviad. & alii Recentiores illius Scholæ, atque idè mirandum non est, si à Scotistarum Schola interdum exorbitet, vir namque libertati afluens in speculando, intra certè Scholæ cancellos difficilè cohibetur; ex animadversione Scoticæ doctrinæ Zelatorum hæc dicere volui in gratiam Tyronum, non equidem ut ab eo Cursu retrahantur, qui aliqui est multa claritate, & subtilitate refertus, sed ut nonnullos passus advertant, qui à recta via Scotica polysent eos abducere, & in Adversariorum insidias, & castra invitos deducere.

INDEX RERUM NOTABILIUM

Numerus prior disputationem indicat, alter verò marginalem numerum, præterquam in quæst. procem. & expositione text. ubi citatur tantum numerus marginalis.

A

ABSOLUTUM non includit in suo conceptu quiddam relationem transcendentem 2. 113. in absolutis valet illa regula, quod ratio formalis distinctiva est ejusdem constitutiva, non in Connotativis 4. 7. **ACCIDENS** quomodo differat à forma substantiali 2. 24. materiale habet pro adæquato, & proximo subjecto corpus de genere substantiæ 3. 4. recipitur in potentia ex natura rei distincta 3. 17. accidentia inhærent illi ordine quodam 3. 26. unum potest esse subjectum alterius non ultimum 3. 27. quomodo accidenti conveniat sublatæ 3. 29. accidentia materialia quantitati inhærent, ut proximo subjecto 3. 33. & de ejus potentia proximè educitur 3. 31. omne accidens absolutum per Dei potentiam esse potest sine subjecto, uul- lum respectivum 3. 46. respectivum pendet essentialiter etiam ab eo, quod non est de ejus essentia 3. 51. accidentis esse est inesse quo sensu intelligitur 3. 48. inhærentia aptitudinalis identificatur cum accidente respectivo 3. 51. separatum non indiget novo perfectiatis modo 3. 55. neque novo concursu secundum rem à priori diverso 3. 61. accidentia omnia tam naturalia, quam artificialia educuntur de potentia subjecti 3. 69. accidentia connaturalia quo pacto productionem diversam habeant à productione subjecti 3. 73. etiam supernaturalia educuntur de potentia subjecti 3. 74. supernaturalitas non impedit talem educationem 3. 76. non qualicumque educio facit accidentis materiale, sed educio de subjecto corporeo 3. ibid. accidentia subordinata se invicem dominant non disparata 11. 121.

Accidens nequit producere substantiam ut causa totalis, & principalis 7. 90. nec in virtute substantiæ, ut causa instrumentalis 7. 93. nec etiam potest esse causa partialis 7. 96. non fit eadem actione, qua substantia 7. 92. nec à Deo assumi potest, ut causa principalis ad productionem substantiæ 7. 100. nec etiam valet accidens corrumpere substantiam 7. 101. imò nec gradus accidentis pro conservatione substantiæ necessarius 7. 103. quomodo conservetur à substantia 7. 113. quo pacto possit corrumpere omnes gradus accidentis contrarii 7. 115. accidens ad productionem alterius concurret ut causa principalis 7. 18. non tamen ad productionem substantiæ, nisi instrumentaliter ipsam non attingendo 7. 119. quo sensu datur virtus substantiæ, & agere in virtute substantiæ 7. 120. quo pacto accidens conservet substantiam 8. 10. efficienter, non materialiter sustentatur à Deo in Eucharistia 8. 12. accidentia omnia absoluta remanent in Eucharistia 9. 18. quo pacto datur moveri per accidens ad motum subjecti 11. 70. Accidentia eadem numero, que erant in corpore vivo manent in mortuo 2. 68.

ACTIO educiva, & creativa differunt penes connotata 2. 56. *Maltrii, & Belluri Tom. II. Physica.*

unitiva, & educiva non est eadem 2. 146. & 154. educiva præcedit unitivam 2. 155. actio productiva nequit terminari ad rem jam existentem 11. 139. actio conversiva ab ipsa conversione distinguitur 11. 141. actio dicitur naturalis à natura, ut principium activum est 6. 6. & 7. & ad actionem de genere actionis non est actio, sed productio 7. 11. quot in qualibet actione concurrant 7. 16. est nomen æquivocum 7. 17. dividitur præcipue in immanentem, & transluentem ibid. in sua formalitate non dicit absolutum 7. 18. non dicit relationem ad agens 7. 19. non dicit relationem mediam inter causam, & effectum 7. 21. dicit formaliter respectum agentis ad passum, ut constituit quintum prædicamentum 7. 22. de ratione ejus, ut sic, est quod non fit productiva termini, sed transmutativa subjecti ibid. actio sive successiva, sive instantanea spectat ad quintum prædicamentum ibid. suapte natura subjectum inhærentis expolcit 7. 19. hoc non potest esse terminus, aut motus 7. 31. neque potest esse passum ibid. sed est agens 7. 34. actio pro re acta subjectatur in passu 7. 36. quomodo agens mutetur recipiendo actionem 7. 38. eadem est actio, qua agens producit, & conervat effectum in esse 7. 44. quo pacto fit causalitas causæ efficientis 7. 41. actio, & passio dari possunt sine motu 15. 6. & 20. ad actionem non est motus, quia ad motum non est motus, quomodo intelligitur 15. 14. actio non includens motum potest esse coæva cum homine ab æterno producta 14. 10. realiter distinguitur à motu 15. 21. quo pacto dicatur actus agentis 15. 23.

ACTUS duplex formalis, & entitativus, seu physicus, & metaphysicus 2. 6. actus entitativus est existentia rei 2. 17. actus, & potentia sunt ejusdem generis quomodo intelligitur 2. 123. qualis inter ea requiratur proportio ibid. actus separari potest ab appetidine 11. 107. & 119. actus vitales, an replicari debeant in corpore pluribus in locis existentibus 11. 154. actus, & potentia dividunt ens, quomodo intelligitur 7. actus vitales possunt à Deo immediate produci in potentia vitali 8. 19. actus moralis quomodo augeatur, & fiat bonus, & meritorius 10. 76. an actus vitalis identificeat sibi respectum tendentem in objectum 11. 154.

Actus finem respicientes sunt diversi 7. 208.

AGENS creatum in omni sua actione à materia dependet 2. 143. quomodo attingat nudam materiam efficientiam 2. 175. agentis diversitas non facit diversitatem effectus 8. 58. agens illimitatum, & æquivocum per quid determinetur ad inductionem formæ particularis 5. 91. agens est subjectum actionis 7. 34. quomodo mutetur recipiendo actionem 7. 38. idem potest agere in seipsum actione æquivoca 7. 56. agens multipliciter intelligi potest agere in distans 7. 58. potest agere in distans ut causa partialis cum medio, in quod prius egit 7. 59. potest agere in extremum totaliter ita tamen ut prius agat in medium propinquius 7. 71. potest agere in distans non agendo in medium actione ejusdem rationis 7. 62. agens quod naturaliter agere in extremum nisi per medium, potest supernaturaliter agere in extremum non agendo in medium 7. 64. agere immediate dicit perfectionem 7. 51. potest suas operationes exercere modo

corpus naturale nedum habet principia cognoscendi, sed etiam essendi, & tale principium est natura 5. 2. potest dari corpus completum simplex 5. 3. corpus, dum movetur majus spatium occupat, quam dum quiescit 9. 53. omnia corpora sunt in loco excepto ultimo Caelo 11. 53. corporeitas non est ratio essendi in loco actuali 11. 58. potest corpus expolari quocumque Ubi locali non praesentiali 11. 58. modus eius essendi in loco est circumscriptivus 11. 65. quo sensu corporeitas sit ratio fundamentalis essendi in loco circumscriptivus 11. 66. corpora loco circumscriptiva sunt etiam sita 11. 71. Corpus Christi qualiter in Hostia existat 11. 82. naturaliter plura corpora eodem loco esse non possunt 11. 102. bene tamen supernaturaliter 11. 106. & hoc potest dupliciter fieri 11. 107. aptitudo duplex in corporibus replendi, & expellendi, cui duplex correspondet actus ibid. quomodo faciat distare latera continentis 12. 10.
CORPUS sphaericum tangit planum in puncto 9. 44. non implicat dari tale corpus 9. 45. quomodo super planum moveatur 9. 93. nequit idem corpus naturaliter esse simul in pluribus locis adequatis 11. 113. potest supernaturaliter esse in pluribus locis definitivè 11. 118. quomodo corpus possit indivisibiliter in loco constitui ibid. & 122. quid agere possit constitutum in pluribus locis 11. 131. quomodo corpus Christi sit praesens Hostiae, & ejus partibus 11. 124. potest etiam circumscriptivè idem corpus poni in pluribus locis supernaturaliter 11. 115. poneretur in pluribus locis non per reproductionem substantialem, sed per replicationem accidentalem ipsius ubi 11. 139. affectiones quae dependent à loco essent in eo diversae pro diversitate locorum non autem aliae independentes à loco 11. 144. quare diversitas loci non tollat contradictionem in formis absolutis 11. 145. quomodo corpus hic ab igne calefactum, Romae quoque diceretur calidum 11. 151. quaedam formae absolutae, quarum informatio pendet continuo à praesentia extrinseci agentis, non videntur necessariò replicandae in corpore replicato 11. 154. an corpus expolari possit quocumque Ubi tam locali, quam praesentiali 11. 58.
CORRUPTIO, & annihilatio quomodo differant 2. 56. dupliciter sumi potest 2. 162. corruptionis compositi adaequata, ac integra causa sunt materia, & forma 2. 168. praecipua causa est forma ibidem. originaria, & radicalis est materia 2. 169. extrinseca causa est contrarietas ibid.
CREATURA infinita in perfectione essentiali dari nequit 10. 25. neque suprema est possibilis, qua perfectior dari nequeat 10. 34. eadem actione creatur, & conservatur à Deo 7. 44. creatio connotativè solum a conservatione differt 7. 46. ad rationem creaturae non sufficit mediata dependentia à Deo 7. 81. an sub tali ratione possit ab aeterno produci 14. 4. quam operationem habere possit creatura ab aeterno producta 14. 10. quomodo sit praesens Deo ab aeternitate 14. 20.

D

DEFINITIO quomodo explicet essentiam definiti 7. 165. definitio duplex 11. 21. concretorum definitiones quo pacto exponendae 11. 19. definitio proprie est concretorum 6. 24.
DENOMINATIO duplex formalis una, materialis altera 3. 37. denominatio subiecti à forma est effectus ejus primarius 5. 22. denominatio intrinseca sumitur à forma intrinseca 7. 116. denominativa praedicatio duplex 5. 141.
DEUS concurret cum causis secundis concursu sufficienti secundum rem, & solum insufficienti secundum modum 2. 52. & 3. 61. ejus concursus non suscipit intensionem, & remissionem ibi potest supplere omnem causalitatem extrinsecam in absolutis, non in respectibus 3. 51. eodem concursu conservat rem cum causis secundis, ac sine illis 3. 61. non eodem concursu conservat accidens absolutum, & inhaerentiam ejus 3. 62. & 67. concursus educivus, & creativus non differunt nisi penes connotata ibid. concursus Dei non est indeterminatus, & indifferens 3. 63. licet sit semper formaliter unus, & idem, est tamen virtualiter multiplex 3. 64. & 8. 47. qui concursus dicatur naturalis, & supernaturalis 3. 65. & 66. dicitur causa per extrinsecam tantum denominationem 5. 13. nequit supplere causalitatem intrinsecam materiae, & formae 5. 53. quo sensu se solo fa-

cere possit, quod agit mediante causa secunda 5. 53. nec supplere potest causalitatem extrinsecam formae in materia 5. 54. potest supplere causalitatem materiae erga formam in genere causae efficientis 5. 55. efficienter solum concurret cum causis secundis cujuscumque sit generis 8. 11. in sententia Aristotelis. necessariò concurret cum causis secundis 8. 13. & per hoc concessit contradictiones latentes 8. 16. Deus modo non aufert libertatem causarum secundarum per suum concursum 8. 17. si ageret necessariò, & naturaliter auferret libertatem 8. 19. determinat causas ad effectus in individuo 8. 42. cur non dicatur causa peccati 8. 47. & 7. 86. quomodo dicatur cognoscere simul omnes divisiones contiui 9. 70. non potest continuum dividere simul in omnes suas partes 9. 96. Deus potius est cum loco, quam in loco 11. 59. ratione suae immensitatis est in hoc universo, & quoque entia in spatio imaginario 11. 93. non tamen tamquam in loco 11. 94. si non esset in spatio imaginario, posset moveri per illud 11. 96. quo sensu Deus possit dici natura 6. 12. Deus inluit in omnes effectus causarum secundarum immediate 7. 81. quare Deus dicatur naturaliter concurrere ad infusionem animae 7. 133. & 135. unde Deus dicatur agens naturale, & supernaturalè 7. 139. quo pacto dicatur agere propter finem 7. 201.
DEPENDENTIA causati à causa qualis sit 5. 7. dependentia creaturae ad Deum est illi realiter identificata 5. 9. Dependencia relationis ab extremis qualis, & quanta 3. 47. & 50. quale sit discrimen inter dependentiam essentialem, & accidentalem 5. 82. Dependencia effectus à causa quo pacto sit essentialis 8. 55. & 61. qualis sit dependentia totalis 8. 64.
DISTINCTIO semper infertur à contradictione, & talis, qualis est ipsa contradictio 2. 108. realis est duplex 4. 9. distinctio Modalis recentiorum potius debet dici realis 5. 109. distinctio rationis duplex ratiocinantis, & ratiocinatae 5. 152. distinctio realis regulae & inditium 5. 154. distinctio realis totius, & partium est positiva, & mutua 5. 162. ad mutuum distinctionem opus non est extrema posse ab invicem separari, & separata existere 5. 163. distinctio, & identitas essentialis triplex solum solet 5. 164. distinctio inter includens, & includum declaratur 5. 169. realis distinctio duorum non infert exclusionem unius ab alio 5. 171. distinctio inter causam, & effectum semper est realis 8. 21.
DISPOSITIO alia de genere causae materialis, alia de genere causae efficientis 5. 38. & 5. 94. non est necesse, quod semper recipiatur immediate in subiecto, quod disponit 5. 87. dispositiones praeviae recipiuntur in composito praecedente, non in materia prima 5. 88. aliqua dispositiones comitantur formam, non antecedunt 5. ibidem, ad quid sint necessariae dispositiones in materia 5. 89. in quo genere concurrant ad introductionem substantialis formae disp. 2. 109. & disp. 5. 90. & 99. duo genera dispositionum 5. 94. concursus earum ad generationem formae est instrumentalis 5. 99.
DURATIO quid formaliter dicat 13. 4. non dicit quid ab existentia ex natura rei distinctum, nec ut rem à re, nec ut modum 13. 5. non dicit formaliter negationem destinationis, ut quid ab existentia distinctum 13. 6. neque respectum permanentiae ibid. sed existentiam rei connotando respectum coexistentiae ad durationem aliquam imaginariam 13. 7. res per inflans existens quomodo durare dicatur 13. 8. duratio ab existentia differt solum penes connotata 13. 8. quomodo duratio spectat ad praedicamentum Quando 13. 9. nihil ens permanens tempore durat 13. 24. nec tempore discretio 13. 25. quae habent eundem permanendi modum, eodem modo durant 13. quomodo distinguatur à re durans 13. 36. tres tantum sunt durationis species non plures 13. 41. cur duratio non dicat respectum coexistentiae ad divinam aeternitatem, ut virtualiter divisibilem, sicut coexistentia localis dicit respectum ad divinam immensitatem virtualiter divisibilem 14. 18. & 19. respectus coexistentiae, quem connotat ad tempus imaginarium, quo pacto dicatur rationis, & non realis 13. 10.

E

EFFECTUS à causa creata non dependet essentialiter amplius 3. 63. effectus causae materialis 5. 18. effectus causae formalis

formalis 522. effectus quilibet in quocumque genere causae realiter à sua causa distinguitur 5. 155. & 8. 21. supponit existentiam suae causae 8. 7. supponit suam causam naturam priorem, non tempore 8. 30. individuatione ejus unde proveniat. 8. 43. quare nequeat à causa secunda reproduci 7. 45. nullus effectus in individuo de se petit hanc potius causam, quam illam. 8. 50. in quo consistat dependentia effectus à sua causa. 8. 55. idem à pluribus causis totalibus esse nequit. 8. 61. quanam effectus fiant per resulantiam 7. 7. & seq. quanam per simplicem efficientiam 7. 12. quanam à sua causa dependeat non solum in fieri, sed etiam in conservari 7. 13. qui sit effectus efficientis causae. 7. 7. & seq. effectus omnes creati pendunt essentialiter à Deo in suo fieri 7. 81. non sufficit dependentia mediata. 7. 82. effectus supernaturalis unde dicitur 7. 134. & 136. effectus causae finalis qui sint 7. 208. & seq. quanam sit effectus forjuitus 7. 213. qui causalis ibid. effectus ad utrumlibet non sunt forjuiti ibid. quo pacto in effectu per accidens reparatur quocumque causa per se 7. 214. respectu Dei nullus datur effectus forjuitus 7. 215.
ELEMENTUM quomodo differat à principio, & causa in exposit. tex. num. 1. quomodo unum elementum conservetur ab alio 11. 37. quomodo in elementis symbolis dicatur facilius transitus 3. 6.
ENS reale dicitur tale per ordinem ad realem existentiam possibilem 10. 68.
EX quomodo teneatur in definitione principiorum p. 4. ex quolibet non fieri quolibet ipso sensu intelligitur 1. 37.
EXEMPLAR internum, & externum 7. 143. ratio exemplaris interni, quod est Idea, ab externo debet deduci 7. 146.
EXISTENTIA non distinguitur realiter ab essentia 2. 28. duplex est partialis, & completa ibid. quo sensu dicatur perfectissimus effectus, & ultima actualitas rei 2. 32. re vera est imperfectior ipsa essentia 2. 46. non est actus secundus formae substantialis, sed potius ipsius essentiae 2. 47. est simpliciter necessaria ad causandum 8. 7. non mensuratur per inflans naturae 8. 32. correspondet productioni, sicut duratio conservationi 13. 3.
FATUM in quo sensu non sit admittendum 7. 223. in quo sensu admitti debeat, & ejus definitio 7. 224. quo modo sit unum, & multiplex ib. spectat ad varia causarum genera ibid. quo pacto à casu, & fortuna differat ibid.
FIGURA duplex, intrinseca, & extrinseca 9. 15. & 3. 60. & 11. 122. dupliciter accipi potest 3. 44. non importat proprie quid absolutum ibidem, & 6. 53. est modus connaturalis quantitati 3. 60. quomodo distinguatur à re figurata 6. 53.
FINIS dicitur prima causa, & causa causarum 8. 4. ejus definitio 7. 160. multipliciter dividitur ibid. finis cujus, & cui sunt verè fines, ita tamen ut ex utroque unus integer fiat 7. 161. finis non ultimus est quoque verè finis 7. 164. ordinatio ad ulteriorem finem non tollit ab eo propriam finis rationem ibidem; finis triplex verus, apparetis, & praefixus ibidem; solum bonum potest esse finis voluntatis, non malum, vel indifferens 7. 168. nedum verum, sed etiam apparetis, & praefixum 7. 170. causalitatis finis consistit in motione efficientis ad eundem 7. 176. finis non movet actu antequam agens agat 7. 178. ejus motio non est realis (ed metaphorica 7. 179. & ejus causalitas non est realis, & physica, sed moralis 7. 181. ut auferat, debet habere esse cognitum 7. 189. non tamen causat secundum esse cognitum, sed secundum esse reale. 7. 191. praecipua finis munera ibid. futuritio consecutionis finis est conditio sine qua non similiter, & cognitio finis 8. 293. non est causa physica, & realis, sed moralis 7. 197. finalis causa, quo pacto datur in Deo 7. 301. verè datur in intellectuali agente creato 7. 204. quo pacto datur in agentibus naturalibus. 7. 205. ac etiam in brutis 7. 206.
FORMA est principium in fieri rerum naturalium 1. 17. est principium per modum termini ad quem 1. 23. quo pacto possit esse finis, & principium generationis 1. 25. & 28. forma substantialis datur in rerum natura 2. 2. dat esse specificum, & completum, sed non quocumque entitativum 2. 18. definitur, & à forma accidentali feceritur 2. 24. materialis nequit naturaliter sine materia existere 2. 48.
Maffrii, & Belluii Tom. II. Physica.

